

3. Гірник О. Філософська та богословська діяльність Г. Костельника у 1939-1948 рр. [електронний ресурс] / Олег Гірник. – Режим доступу: http://www.vesna.org.ua/txt/hirnyk/kostelnyk_lohika.doc

4. Дугин А. Постфілософія. Три парадигми в історії мислі / А. Дугин. – М.: Евразийское движение, 2009. – 744 с.

5. Загребельний І. Секуляризм, десекуляризація, постсекулярність: до проблеми релігійної характеристики сьогодення [електронний ресурс] / Ігор Загребельний. – Режим доступу: <http://www.religion.in.ua/main/20718-sekulyarizm-desekulyarizaciya-postsekulyarnist-do-problemi-religijnoyi-xarakteristiki-sogodennya.html>

ЗНАЧЕННЯ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ОСНОВ БІОЕТИКИ ПРИ ВИВЧЕННІ МЕДИЧНОЇ ГЕНЕТИКИ

*М.Г. Кравчук, Н.М. Димар, С.І. Поліник
м. Київ, Україна*

Сучасна вища медична освіта передбачає підготовку фахівця медичної справи, який повинен оволодіти не лише фундаментальними знаннями, але й водночас стати високогуманною, моральною і чуйною людиною з високою професійною компетентністю. Останні тенденції розвитку вітчизняної медичної освіти передбачають наближення її до європейських стандартів, тому імплементація принципів біоетики у навчальний процес при підготовці майбутнього медика набуває особливої актуальності [2].

Завданням біоетики як науки є вирішення проблем ставлення до життя людини у всіх його проявах, аналіз моральності людських дій як у медико-біологічній сфері, так і в системі охорони здоров'я в цілому [5]. Основні принципи та правила біоетики були запропоновані наприкінці 1970-х років американськими дослідниками Т. Бочампом та Дж. Чілдрессом. Вони базуються на очевидних судженнях: поваги до автономії особистості, "не нашкодь", "роби благо", "справедливості", "правдивості", "приватності", "конфіденційності" [3].

Оскільки біоетика є міждисциплінарною наукою, вона поєднує сфери діяльності фахівців медико-біологічного профілю та юристів, політиків, філософів, економістів, соціологів. Активне впровадження у практичну діяльність медичних працівників біоетичних принципів є важливим для забезпечення належних якості та ефективності діагностики, лікування, реабілітації і профілактики хвороб, збереження та зміцнення здоров'я населення [5].

При підготовці майбутніх спеціалістів-медиків у перший рік навчання у вищому медичному навчальному закладі під час вивчення фундаментальних природничо-наукових дисциплін застосовується активне впровадження сучасних досягнень біології у навчальний процес. Вже на цьому етапі слід розпочинати ознайомлення студентів з основними нормами і принципами біоетики, зокрема з тими правовими документами, які містять етичні та юридичні норми стосовно проведення діагностичних заходів та втручань в організм пацієнта з лікувальною метою.

Особливо важливою є впровадження принципів біоетики у навчальний процес в ході вивчення медичної генетики, адже можливість маніпуляцій з геномом людини, сучасні досягнення генної інженерії, застосування генотерапії можуть мати не лише позитивні наслідки, але й створювати небезпеку. Слід акцентувати увагу студентів на тому, що можливості реалізації проектів в галузі молекулярної біології і генетики, виникнення генної інженерії і нових медичних технологій змінюють уявлення про такі фундаментальні цінності як "народження", "життя" і "смерть". Розшифрування геному людини та проведення маніпуляцій з її спадковим матеріалом, завдяки застосуванню сучасних методів біоінженерії відкривають широкі можливості для терапевтичних дій у сфері корекції вроджених вад розвитку і патологій, а також терапії спадкових хвороб. Саме при проведенні таких біомедичних маніпуляцій слід дотримуватись принципів біоетики, які викладені у таких основних документах як "Гельсінська декларація Всесвітньої медичної асоціації:

рекомендації про права людини і біомедицину" (EST № 164), "Додатковий протокол до Конвенції про права людини і біомедицину, що стосується біомедичних досліджень" (EST № 195). Цих питань стосується також ряд резолюцій та рекомендацій Ради Європи, зокрема: Rec (84)16 – відносно повідомлення про проведення наукових досліджень, що пов'язані з рекомбінацією ДНК; Rec (92)1 – про використання ДНК у судовій системі; Rec (93)4 – про клінічні дослідження, які включають використання компонентів клітин чи плазми крові людини [4].

При вивченні студентами на практичних заняттях з медичної біології цитогенетичного методу дослідження хромосомного набору людини, а також методу дерматогліфіки, слід наголосити на важливості дотримання принципів інформованої згоди та конфіденційності при отриманні біометричних даних пацієнта [5]. Будь-яке генетичне дослідження людини повинне включати етап інформування пацієнта про його суть у зрозумілій для нього формі, а саме дослідження повинно проводитись тільки зі згоди пацієнта чи його законних опікунів. Також важливо пояснити студентам, що в жодному випадку не можна використовувати отримані дані у інших дослідженнях без їхньої згоди.

Студентам слід пояснювати, що при проведенні генодіагностики, генотерапії, ранньої діагностики спадкових хвороб може виникати ряд біоетичних проблем. Біоетичні проблеми можуть виникати також під час проведення медико-генетичного консультування, пренатальної діагностики спадкових хвороб, застосування штучного запліднення, сурогатного материнства тощо. Наукова діяльність у цих галузях вимагає дотримання відповідних етично-правових норм, медичних стандартів та правил. Обстежуючи пацієнта інструментальними методами, лікар має враховувати можливість ускладнень внаслідок виконуваних процедур. При проведенні процедури пренатальної діагностики спадкової патології слід враховувати не лише генетичні, а й морально-етичні аспекти, адже лікар-генетик у своїй діяльності має керуватися комплексом етичних та правових норм, які регулюють його відносини з особами, що звернулися за консультацією та їх близькими [1].

Таким чином, поступова імплементація біоетичних норм і правил при вивченні розділу медичної генетики у вищих медичних навчальних закладах сприяє актуалізації теоретичного матеріалу, що вивчається, підвищенню мотиваційної складової навчання та створює передумови для формування професійної компетентності майбутнього лікаря як високоморальної та гуманної людини.

Література

1. Біологія: Навч. Посібник / З.Д. Воробець, О.Ю. Чупашко, Л.М. Сергієнко та ін.; За ред. З.Д. Воробця. – К.: Знання, 2010. – 436 с.
2. Москаленко В.Ф. Біоетика: філософсько-методологічні та соціально-медичні проблеми / В.Ф. Москаленко, М.В. Попов. – Вінниця, 2005. – 218с.
3. Пустовит С.В. Глобальная биоэтика: становление теории и практики (философский анализ). – К.: Арктур-А, 2009. – 324 с.
4. Романенко О.В., Кравчук М.Г., Груша М.М. Біоетика як невід'ємна складова в організації навчального процесу при вивченні медичної паразитології / О.В. Романенко, М.Г. Кравчук, М.М. Груша // Вісник Черкаського університету. – Вип. 181. – Ч. – 3. – 2010. – С. 83-86.
5. Терешкевич Г.Т. Біоетика в системі охорони здоров'я і медичної освіти: Навчальний посібник / Г.Т. Терешкевич. – Львів, 2008. – 344 с.

ЗНАЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ

*М.Г. Кравчук, Т.Є. Кушнірова
м. Київ, Україна*

На сучасному етапі розвитку професійної освіти самостійна робота студента є одним із головних аспектів підготовки спеціаліста.